

vina / nevína
guilt / innocence

FESTIVALOVÝ DENNÍK

SEPT 21-26 2012
DIVADELNÁ NITRA

streda 26. septembra 2012

21. Medzinárodný festival Divadelná Nitra

číslo 6

Ako sa vám páčilo na Divadelnej Nitre?

Terry O'Connor, herečka Forced Entertainment

Je úžasné hrať v krajine, kde človek ešte predtým nebol. Môžem sa tak stretnúť s odlišnou predstavou o tom, čo ešte je a čo už nie je divadlo. Je výborné, že tu náš súbor účinkoval už pred rokom. Mohli sme tak nitrianskym divákom ponúknuť viaceré rozdielne extrémy v divadle. Je len škoda, že sme nemali možnosť vidieť práce iných, ako napríklad inscenáciu Bude to len horšie a horšie a horšie, priateľu, na ktorú sme boli veľmi zvedaví.

Martin Porubjak, dramaturg

Program Divadelnej Nitry je zaujímavý a má mnoho podôb. Človek si tu môže porovnať divadlo z Bátoviec s veľkou zahraničnou inscenáciou. Ľudia na diskusiách hovorili to, čo si myslia a nie to, čo by mali povedať. Bolo to naozaj otvorené a úprimné.

Marián Amsler, režisér a kurátor slovenského programu Divadelnej Nitry 2012

Tento rok konečne môžem vidieť všetky predstavenia a som nadšený. Vidíme tu kúsky, ktoré sú dramaturgicky úplne inde, zodpovedajúce normám európskeho moderného divadla.

Vyzdvihnúť môžem aj organizáciu. Všetko sa dá stihnúť, nič sa neprekryva a denne dostávame presne takú dávku divadla, akú potrebujeme.

Daniela Gudabová, herečka inscenácie Psota

Je úžasné, že sa mi podarilo hrať na festivale Divadelná Nitra už po tretíkrát. Po našom predstavení bola atmosféra taká úžasná až sa mi triasli nohy a potom sme ešte dlho do noci

debatovali s mladými ľuďmi. Veľmi podnetnou bola aj ranná diskusia a som rada, že naše predstavenie vyvolalo takú búrlivú polemiku.

Juraj Hrčka, herec DAB

Najviac sa mi páčila maďarská inscenácia Anamnéza. Inšpiroval som sa aj hrami Otvorení všetkému a Dvaja v tvojom dome. Bol som aj na slávnostnom udeľovaní Dosiek a veľmi mi sa to páčilo. Aj preto, že ceremoniál moderovala moja priateľka Gabriela Marcinková. Špeciálne som sa však tešil oceneniu pre Dana Heribana, úprimne mu gratulujem. Ešte musím prízvukovať, že ma veľmi potešil nový vzhľad námestia.

Karel Král, šéfredaktor Svět a divadlo

Mne sa tu spojili dokopy najlepší a najhorší zážitok naraz. Keď som bol na martinskej inscenácii Sedem dní do pohrebu, tak vedľa mňa sedel pán, ktorý asi tretinu času surfoval na mobile po facebooku. Na konci potom vstal a veľmi tlieskal. Skrátka, úplné standing ovations. Tak to mi prišlo ozaj zvláštne.

Ivan Matejovič, technik DAB, spevák kapely Bijouterrier

Pracoval som už na mnohých ročníkoch Divadelnej Nitry, no tento rok som sa so svojou skupinou Bijouterrier postavil i na pódium ako účinkujúci. Tento raz ma tiež teší, že divadelníci často používali živú hudbu na javisku, o ktorú sa počas festivalu starám.

Jana Hoosová, člen štábu

To, prečo sa atmosféra na Divadelnej Nitre nedá porovnať s ostatnými podujatiami tohto typu, je tradícia dobrovoľníctva. Stretávajú sa

tu mladí, nadšení, nepoškvrnení ľudia, ktorí dodávajú štábu a celému festivalu veľa mladej energie. Naopak, dobrovoľníci vedia oceniť, že tu naberajú nové skúsenosti a stretávajú zaujímavých ľudí.

Nora Nagyová, študentka teórie a kritiky

Veľmi ma zapôsobilá inscenácia Sedem dní do pohrebu. Niečím to vo mne pohllo, miešali sa vo mne pocity. Vždy ma zasahujú témy silných žien a ľuďom treba sem-tam pripomínať, že kedysi to nebolo také ako dnes.

Jana Smokoňová, študentka réžie

Som tu prvýkrát a som milo prekvapená. Veľmi si vychutnávam hlavný program. Na iné námestie mohlo prísť viac návštevníkov, stálo to za to. Je to tu veľmi prehľadné, vďaka bulletinu vždy viem, kam mám ísť, ešte som nezablúdila.

Ludmila Bubánová, študentka scénografie

Všetko, čo som tu videla, bolo dobré. Najviac ma však prekvapili české Mraky a tiež celý koncept iného námestia. Fascinovalo ma paletové sedenie pred divadlom. To bolo vymyslené veľmi šikovne!

Dorota Sykorjaková, dobrovoľníčka

Moje dojmy z Divadelnej Nitry sú úžasné. Stretávam skvelých ľudí a vidím skvelé predstavenia, z ktorých ma najviac zaujala slovenská Psota. Najlepšia atmosféra bola cez víkend, keď sa na námestí stále niečo dialo, napríklad výborné predstavenie Bábkového divadla na Rázcestí alebo metalový koncert. Na festivale som ako dobrovoľník druhýkrát a určite prídem znova.

Tím Festivalového denníka

Jeden za všetkých, všetci za festival

Málokto by festival je s dobrovoľníkmi tak úzko spätý ako práve Divadelná Nitra. Od manuálnych prác na festivalovom námestí až po prípravu grafických návrhov Festivalového denníka či titulkovanie predstavení – šikovné a ochotné ruky sa vždy zídu. A je skvelé, že aj v dnešnej rýchlej dobe, keď sa hovorí o strate hodnôt, a keď nám médiá neustále dávajú slová ako peniaze, kríza, nezamestnanosť, sa stále nájdu ľudia, ktorí bez nároku na honorár venujú svoj čas a svoje skúsenosti pre dobrú vec. O súdržnosti dobrovoľníkov na Divadelnej Nitre by sa dali písať knihy. A o tohtoročnej partii to platí dvojnásobne. Na skalné jadro dobrovoľníkov, verných festivalu už niekoľko rokov, a tiež na dobrovoľníkov – nováčikov, čakali nielen zmeny v organizácii, ale aj náročná výzdoba exteriérov a interiérov festivalu. Na nedostatok práce sa naozaj nedalo sťažovať. Divadelná Nitra už dlhé roky priťahuje dobrovoľníkov vďaka možnosti pozrieť sa na divadlo z opačnej strany, pričuchnúť k zákulisiu, pozrieť si predstavenia z európskej špičky a zažiť prípravu jedného z najvýznamnejších kultúrnych podujatí na Slovensku. To však nie je to najhlavnejšie, čo na festivale dobrovoľníci nájdu. To podstatné v nich zostáva aj po tom, ako sa zatvorí posledná opona. A nemyslím tým len kontakty a skúsenosti do budúcnosti. Najväčším darom festivalu pre dobrovoľníkov sú totiž práve oni sami. Každý rok sa tu stretne partia ľudí na rovnakej vlnovej dĺžke – ľudí, ktorí tu odovzdajú obrovský kus svojej energie, ktorí sú ochotní, priateľskí a spoľahliví. Vďaka nim si tento festival drží vysokú úroveň. Sám som tu ako dobrovoľník strávil desať skvelých rokov. A aj preto mám v diári na koniec septembra vždy jasno. Tak ako každý rok – mojim domovom sa na dva týždne stane divadlo. Viem, koľko síl stojí práca na takomto náročnom podujatí. Viem, že dobrovoľníci na našom festivale svojím nasadením posúvajú vlastné hranice. Poznám ten pocit, keď si za odmenu po náročnom dni idú pozrieť kvalitné predstavenie a o chvíľku na ňom zaspia. Aj keď však často na konci dňa zatvárajú oči od únavy už aj postojáčky, nedá im to a ešte spolu vyrazia do mesta. Dobrovoľníctvo na našom festivale je namáhavé. Ale aj návykové. Blahoželám všetkým dobrovoľníkom za to, že sa na ňom tiež stali závislými. Ďakujeme! Bez Vás by to nešlo!

Kristián Šeffer, koordinátor dobrovoľníkov

3 otázky pre

Janeza Janšu

Ešte pred vznikom inscenácie Čím viac nás bude, tým rýchlejšie dosiahneme cieľ ste sa spolu s dvoma kolegami rozhodli premenovať. Dnes je to už päť rokov, čo nosíte meno dlhoročného slovenského premiéra Janeza Janšu. Malí ste pri tejto kuriózne zmeny nejaké úradné opletačky?

Musím povedať, že som sa s ničím výnimočným nestrelol. Legitímna zmena mena môže byť v Slovincu odmietnutá v dvoch prípadoch – ak ste spáchali nejaký zločin, alebo pokiaľ vaše nové meno zatiaľ nikto nemosí. V tom čase už ale v Slovincu existovalo jedenásť premiérových menovcov, takže sme spolu s mojimi dvoma kolegami nemali žiadne úradné ťažkosti. Odkedy sa ale Janša v Slovincu opäť dostal k moci, zmenil sa vzťah ministerstva k mojej práci a pociťujeme s mojimi spolupracovníkmi určitý tlak.

Môže vám vaše nové meno teraz priniesť aj nejaké výhody?

V Slovincu je rodníctvo samozrejme celkom bežný jav, ale samotné meno premiéra u nás zatiaľ nestačí. Keby som bol ale príslušníkom rodiny nejakého politika, viem si predstaviť, že by mi to uľahčilo získať napríklad lukratívnu prácu. Viac ako rodná protekcia nás ako tvorcov zaujímal otázka mena ako takého. Otázka, nakoľko meno určuje identitu človeka. Vy máte rada svoje meno? Každý človek si ho totiž aspoň raz za život chce zmeniť. Je fakt, že si nikto svoje meno nevyberie sám a musí sa s ním akurát tak zmieriť. Zmena mena nie je vôbec žiadnou raritou, veď ženy si prirodzene menia meno po svadbe. Súčasť aj prípady, kedy si ľudia zmenia napríklad len jedno písmenko kvôli jeho lepšej numerologickej štruktúre. Množstvo emigrantov si mení meno pre lepšiu integráciu. Napríklad je vyššia pravdepodobnosť, že sa Grékovi podarí získať v Nemecku prácu s nemecky znejúcim priezviskom.

Oslovujú vás teraz vaši najbližší Jabez?

Ľudia váhajú, ako ma oslovovať. Problém som ani tak nepocítil zo strany mojej ženy, ktorá ma aj tak odjakživa volala skôr „zlatko“ alebo „miláčik“. Ani moje deti ma pochopiteľne neoslovovali mojim vlastným menom. So situáciou sa však ešte stále vyrovnávajú moji rodičia, čiže tí, ktorí mi moje bývalé meno dali. Nevedia moje dôvody doteraz pochopiť.

Dominika Široká

Búrime nepravdivé mýty, v ktorých ľudia žijú

Začínal s pouličným divadlom, aby sa neskôr presunul do divadiel kamenných. Rád pracuje s nezvyčajnými textami, ktoré sa ťažko prekladajú do divadelného jazyka. Jeho vlastný rukopis sa ešte iba tvorí, no už teraz si poľský režisér Marcin Liber odnáša divadelné ceny.

Vaša inscenácia III Fúrie je pohľadom do histórie. Otvára staré viny čias minulých?

Hlavný motív inscenácie naozaj predstavujú otázky viny a nevinu. Táto téma nás veľmi dráždi.

Preto ste svoju hru postavili ako veľký súd?

Hrdinky prichádzajú pod Olymp, aby si vypočuli záverečný výrok. Pani Markiewicz vstúpila do syna poľský patriotizmus a on sa stal vrahom kňazov aj prostitútek. Počas vojny bol hrdinom napriek tomu, že rozdeľoval rozsudky smrti aj Poliakom. My po dlhých rokoch opäť overujeme, čo sa vtedy vlastne stalo a podiel viny ukladáme aj jeho matke. Vinná je aj druhá hrdinka. Danuta je matkou postihnutej Gigi. V jej prípade však ide o sankciu, ktorá vyplýva z dedičného hriechu. Jej

stará mama vydala počas druhej svetovej vojny dve Polky fašistickým Nemcom.

Snažíte sa o akýsi druh búrania mýtov?

Pokúšame sa skúmať našu históriu, ale chceme preverovať najmä pamäť. Búrime nepravdivé mýty, v ktorých ľudia žijú. Nie tie všeobecné, ktoré našu krajinu formovali, ale tie mýty, ktoré vybieľujú našu históriu.

Takže očistujete minulosť od nánosov nepráv?

Zaoberáme sa divadlom, ktoré možno nazvať „post-pamätovým“. K histórii prihladame úplne nanovo. Hľadáme neodhalené motívy vín minulosti a snažíme sa ich povedať nahlas. Vyvodzujeme zodpovednosť z hriechov, ktoré sa, zatiaľ, ako hriechy neprejavili. Pokúšame sa tým demonštrovať, že na to, čo sa kedysi dialo, sa možno pozrieť z viacerých strán.

V inscenácii máte živú hudbu. Prečo práve punk? Nebojíte sa, že odradí divákov v hľadisku?

Prvá fáza našej práce bola moja dramatizácia knihy Dzidzia. Už vtedy som uvažoval, čo by sa dalo v tomto smere použiť. Kniha Silvie Chutnick je totiž vyslovene punkovým výjavom. Ďalej som hľadal možnosť, ako poukázať na hrdinku, ktorá u mňa v inscenácii reálne nie je. Je len fúriou a predstavuje ohlušujúci hlas, akýsi výlev zlosti a v podstate strašný trest. Táto predstava úplne korešponduje s punk-rockovou muzikou, ktorú robí skupina Moja Adrenalina. Oni tu vlastne fungujú ako mytologické sirény.

Punk-rock sa navyše hodil aj k finálnemu textu a celému daniu na javisku. Je v tom totálna nekompromisnosť. Mojej generácii je taká hudba veľmi blízka.

Milo Juráni

Záver bude patriť oceneným domácim inscenáciám

Slovenská programová línia festivalu vyvrcholí dnes poslednými dvoma inscenáciami – Pohania zo Slovenského národného divadla a Kukura z Divadla Aréna. Režisér Marián Amsler, kurátor slovenského programu povedal, že hlavným impulzom pre výber slovenských inscenácií bola ich spoločná tematika, nadväzujúca zároveň na leitmotív festivalu - vina / nevinna.

Po divácky úspešnom cykle spoločensko-kritických inscenácií Tiso, Dr. Gustáv Husák a Komunizmus uviedlo Divadlo Aréna minulé sezónu inscenáciu Kukura s podtitulom doktorandská práca o stave kultúry.

Martin Čičvák, autor textu, pracoval s postavou Juraja Kukuru na úrovni biografickej i symbolickéj. Je to človek túžiaci po zmene, zároveň martýr utláčaný bývalým režimom a napokon zakladateľ a riaditeľ divadla, ubíjaný súčasným stavom slovenskej kultúry. „Replikami štvorhlavého Kukuru hra zároveň účtuje hneď s niekoľkými generáciami domácej 'kultúrnej elity',“ napísal v recenzii denník Pravda.

Štvrtá slovenská inscenácia Pohania je zaradená do sekcie Festival Plus a jej

vyberom sa organizátori festivalu zavdali jej režisérovi, Mariánovi Amsterovi. Hra vypovedá o kríze rodiny, o snahe zachovať vieru, lásku a nádej.

„Pohania sú inscenáciou s odvážnym umeleckým aj životným názorom, ktorá nevyhnutne vyvoláva emócie,“ okomentoval v recenzii denník SME. Keď začiatkom roku 2012 došlo na jednom z moskovských letísk k teroristickému útoku, jeho obeťou sa stala aj autorka hry Pohania, Ukrajinka Anna Jablonská. Práve v ten deň si mala za text prevziať

cenu na súťaži filmových scenárov.

Obe inscenácie si vyslúžili okrem diváckeho aj odborného uznania v podobe divadelných ocenení DOSKY. Inscenácia Kukura získala v roku 2011 nomináciu za najlepšiu ženskú herecký výkon pre Janu Othovú a nomináciu za objav sezóny pre Ivana Martinku a Martina Čičváka. Pohania boli tento rok odmenení Dorskami v kategórii Najlepší režia pre Mariána Amsera a Božidara Turzonovová za najlepšiu herecký výkon.

Katarína Cvečková